



KASTELOLOGICKÝ TURISMUS

ÚVOD DO KASTELOGIE

- hrady, zámky, zříceniny, tvrze, lovecké zámečky
- součást kulturního dědictví – nemovité kulturní památky
- vysoká umělecká & historická hodnota → trvalé uchování je ve veřejném zájmu → považovány za součást tzv. vysoké kultury → dotovány ze státního rozpočtu
- **hrad**
 - středověké opevněné panské sídlo
 - na vyvýšeném terénu
 - zejména obranná funkce
- **zámek**
 - výstavné & umělecky zdobené obydlí novověké šlechty
 - volně stojící v přírodním prostředí
 - doplněn zahradou či parkem.
 - reprezentativní funkce
- kastelologický turismus jeden z nejstarších typů – předmětem zájmu návštěvníků od 18./19. století

HISTORIE

- 12. století – výstavba prvních hradů
 - na vysokých kopcích
 - ze dřeva
 - obranná, strážní, reprezentativní & obytná funkce
- 13. století
 - jednoduché & nenáročné stavby
 - z kamene
- 15. století
 - posílení obranné funkce → nutnost úpravy opevnění hradů
 - zvýšené nároky na komfort → některé hrady přestavovány na zámky
- 16. století
 - konec výstavby i přestavby hradů
 - poslední vystavěné hrady – Švihov
 - poslední přestavěný – Křivoklát

FUNKCE HRADŮ & ZÁMKŮ

- původní – bydlení, obrana & správa území
- současná
 - kulturně-výchovná
 - cíl – osobní rozvoj návštěvníka
 - zpřístupněny veřejnosti za vstupné
 - pořádají se koncerty, výstavy, divadelní představení...
 - komerční – pronájem na filmování, konference, firemní & obchodní schůzky, prezentace firem, svatební obřady, zámecké hotely...
 - správně-reprezentační
 - objekty v rukou soukromých majitelů
 - veřejnosti nepřístupný
 - využívány k soukromým aktivitám
- specifikum ČR – množství památek v majetku státu & obcí

PAMÁTKOVÁ PÉČE x TURISMUS

- způsob využití hradů & zámků v turismu – v rukou správ objektů
- cíl památkové péče – uchování kulturní hodnoty & její předání dalším generacím
- cíl turismu – dosažení zisku (předpoklad dalšího rozvoje odvětví) → památky = zdroj příjmů
- →
- využití hradů & zámků v turismu může být v rozporu se zásadami péče o zpřístupněné památky
 - nelze upravovat památky pro potřeby návštěvníků na úkor autentických dispozic
 - nelze implementovat bezbariérový přístup, hygienické zázemí, předepsanou šířku schodišť...
 - pokud ano – úprava musí být reverzibilní
- režim památky & míra zpřístupnění nesmí památku ohrozit
- kulturní události by měly zapadat do památkového záměru sestaveného s ohledem na historii
- koncerty, festivaly, divadelní představení
- speciální akce – *Dobývání hradu Švihov, Oživla strašidla na zámku Jezeří, Lesnické a Sokolnické slavnosti na Sovinci, Hefaiston na Helfštýně*

EXPOZICE

- prezentuje exponáty v jejich přirozeném prostředí; musí
 - poskytovat odbornou & historicky věrohodnou prezentaci místa
 - předkládat správný obraz o památce
 - být autentická, odrážet skutečnost
 - odpovídat době, na kterou odkazuje; dlouhá historie objektů → výběr období závisí na
 - tvůrci expozice
 - zachovalém mobiliáři & dostupných pramenech
- ideál – prezentace předmětů denní potřeby, příklady dobrého i špatného vkusu majitele
- současné trendy
 - využití silných příběhů & osobností z historie objektu
 - individualizace produktu (přizpůsobení návštěvníkovi)
 - kostýmované prohlídky, noční prohlídky
- velký význam má kvalita poskytovaných služeb
 - prezentace objektu před vlastní návštěvou (internet, TIC, propagační materiály)
 - navazující služby – parkoviště, úschovny, pokladny, sociální zařízení, informace o nabídce, letáky, suvenýry, občerstvení)
 - základ – zaměstnanci, především průvodci = reprezentanti památky v očích veřejnosti

Jsme zemí bohatou na hrady a zámky...

- cca 2.000 hradů & zámků z různých historických období
- každý desátý přístupný veřejnosti
 - cca 50 zachovaných hradů & cca 400 zřícenin, nejvíce – Střední Čechy, Plzeňsko & Jižní Morava
 - cca 330 hradů & zřícenin volně přístupných bez poplatků či návštěvních hodin
- americký web traveltips.com nazval ČR zemí hradů a zámků, v „nejúspěšnější“ desítce – Hluboká, Český Krumlov & Loučeň

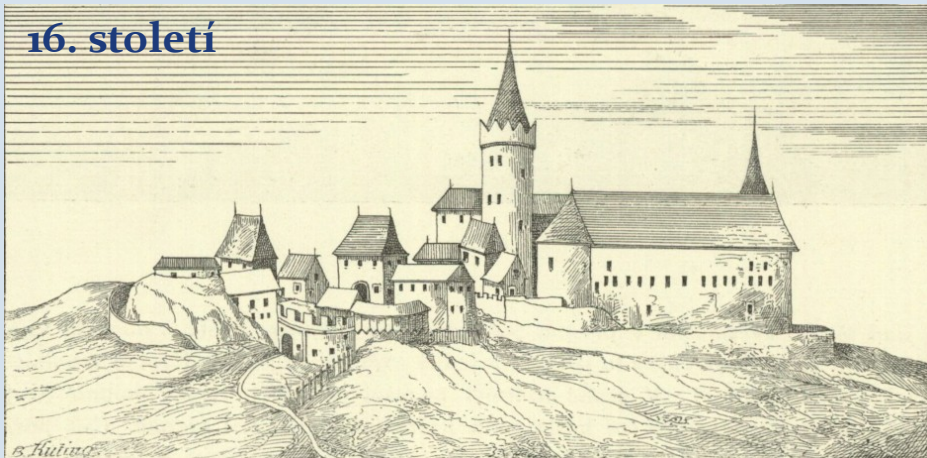


Jsme zemí bohatou na hrady a zámky...

- Hluboká – královský hrad Přemysla Otakara II. (13. st), novogotická přestavba (19. st.)
- Karlštejn – Karel IV. (1348), říšské & české korunovační klenoty, svaté relikvy; kaple sv. Kříže
- Konopiště – první zmínka 1318, sídlo rakouského arcivévody Františka Ferdinanda d'Este
- Červená Lhota – první zmínka 1465, renesanční vodní hrad, vyhledávaný pro romantické svatby

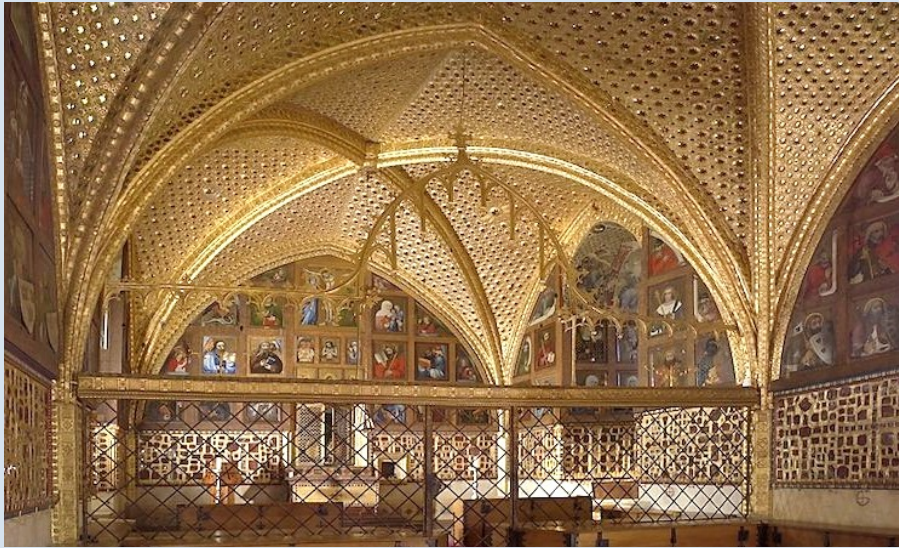


16. století



před přestavbou

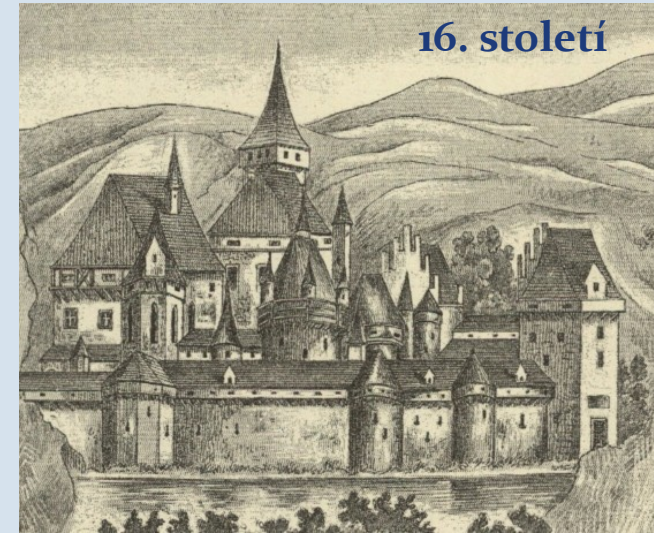
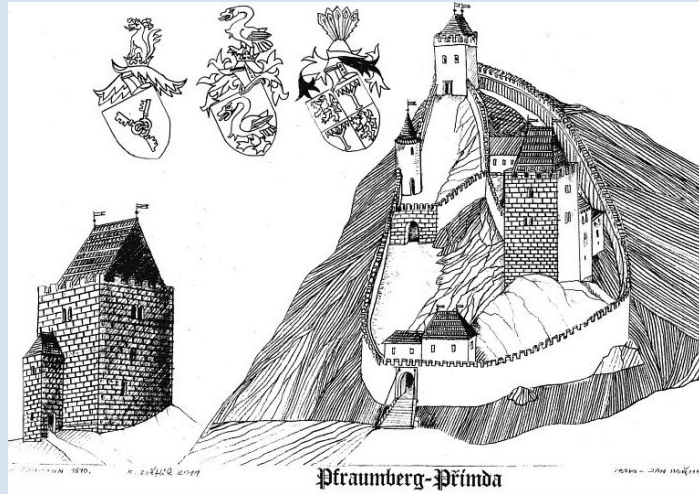






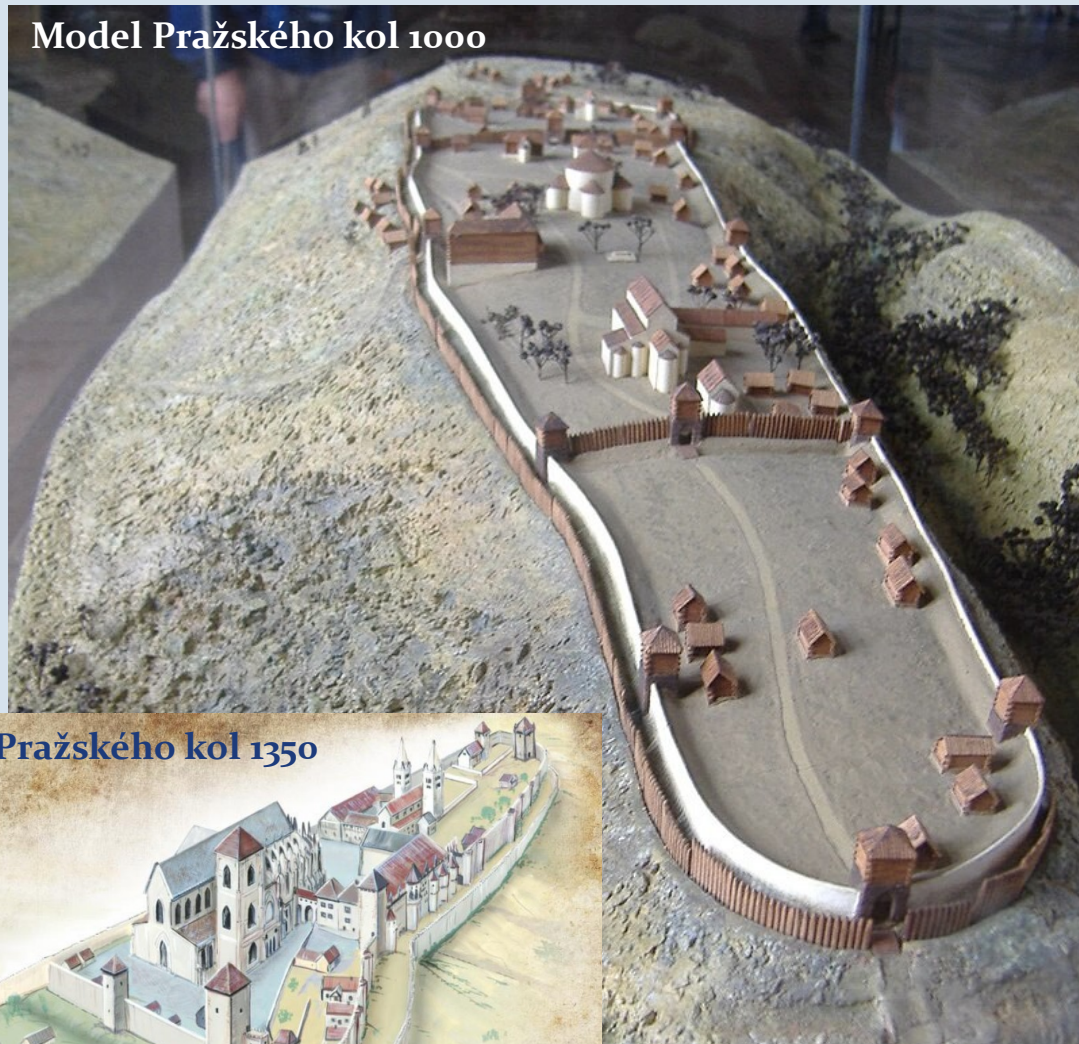
A JEŠTĚ HRADY..

- nejstarší kamenný hrad – Přimda (1121)
- nejmladší hrad – Švihov (1375)



A JEŠTĚ HRADY...

- největší český hrad – Pražský hrad



A JEŠTĚ HRADY...

- největší moravský hrad – Sovinec ? Helfštýn ? Hukvaldy



A JEŠTĚ HRADY...

- nejkrásnější český hrad – Křivoklát
- nejkrásnější moravský – Pernštejn ? Bouzov



TURISMUS

- nejnavštěvovanější hrady & zámky – Pražský hrad, Lednice, Český Krumlov, Hluboká & Karlštejn
- nejnavštěvovanější zříceniny – Trosky, Střekov, Hukvaldy, Štramberk & Rábí
- nejnavštěvovanější v MSK (2022) – Slezskoostravský hrad & Štramberská Trúba
- Čechy – Konopiště, Zvíkov, Kokořín, Bezděz, Opočno, Orlik
- Morava – Bítov, Bouzov, Špilberk, Buchlov, Pernštejn, Velké Losiny, Vranov, Kroměříž



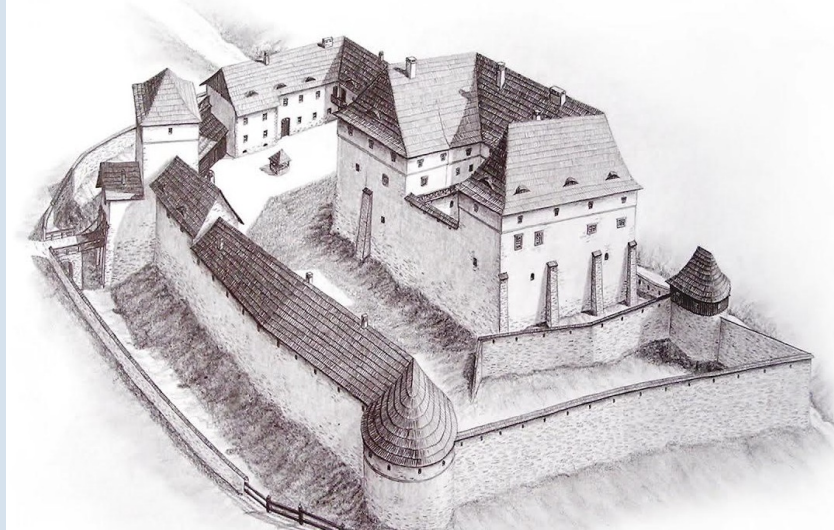
TURISMUS

- nejnavštěvovanější zříceniny – Trosky, Štřekov, Hukvaldy, Štramberk & Rábí



TURISMUS

- nejnavštěvovanější v MSK – Slezskoostravský hrad & Štramberk Trúba



TURISMUS

- Čechy – Konopiště, Zvíkov, Kokořín, Bezděz, Opočno, Orlík

WANDER CARD® CZ 78 4



www.wander-book.com

Letecké foto: Jiří Jiroušek www.nebeske.cz

GPS: 49°26'19" 14°11'32"

☎ 382 285 676

Zvíkov www.hrad-zvikov.eu

Těžko dobytý hrad vybudovaný králem Václavem I. na soutoku Vltavy a Otavy

TURISTICKÁ VIZITKA® CZ 238



www.wander-book.com

Foto: Rudolf Ropek www.foto-ropek.cz

GPS: 50°28'25" 14°34'36"

☎ 315 695 064

Kokořín www.hradkocorin.eu

Hrad založený ve 14. století pány z Dubé, počátkem 20. století rekonstruován v duchu romantismu

TURISTICKÁ VIZITKA® CZ 192 3



www.wander-book.com

Foto: Rudolf Ropek www.foto-ropek.cz

GPS: 50°32'20" 14°43'10"

☎ 723 774 904

Bezděz www.bezdez.cz

Jeden z nejvýznamnějších gotických hradů v ČR, ve své době nedobytný



TURISTICKÁ VIZITKA® CZ 189 2



www.wander-book.com

Původně kamenný gotický hrad postavený ve 14. st.

GPS: 50°15'53" 16°06'55"

☎ 494 668 216

Zámek Opočno www.zamek-opocno.cz

Jedna z nejhodnotnějších renesančních staveb v Čechách, národní kulturní památka

TURISTICKÁ VIZITKA® CZ 74



www.wander-book.com

Foto: Rudolf Ropek www.foto-ropek.cz

GPS: 49°36'47" 14°10'13"

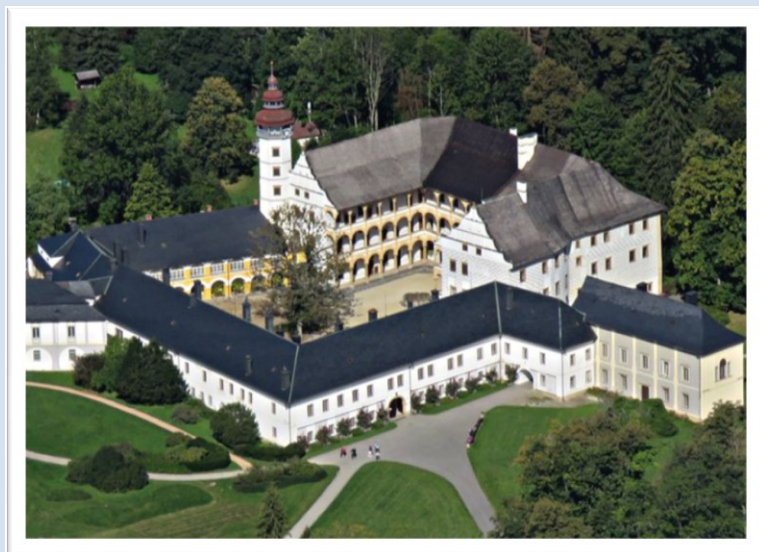
☎ 382 275 101

Zámek Orlík www.schwarzenberg.cz

Dochované sídlo staré rodové šlechty v překrásné scenérii Orlické přehrady

TURISMUS

- Morava – Bítov, Bouzov, Špilberk, Buchlov, Pernštejn, Velké Losiny, Vranov, Kroměříž



STÁTNÍ PAMÁTKY

- před koronavirovou pandemií – návštěvnost několik let po sobě významně přes 5 milionů
- 2022 – 3,4 milionu návštěvníků (o cca 15 % více než v roce 2021)
- 2023 – 4,2 milionů → situace se vrací k „normálu“
- projekt NPÚ – výzkum & prezentace odkazu šlechtických rodů zemí Koruny české
 - aktivity každý rok zaměřeny na konkrétní rod nebo téma spojené se šlechtou
 - 2012 (1. ročník) – Pernštejnové
 - 2023 – Harrachové, hlavní objekty oslav Hrádek u Nechanic & Janovice u Rýmařova

(2014 – Páni z Kunštátu, 2016 – Lucemburkové, 2017 – renesanční šlechta, 2018 – šlechta Českých zemí v diplomacii, 2019 – Gallasové a Clam-Gallasové, 2020 – Valdštejnové, 2021 – osvícenská šlechta)

2024 – 14. ročník

Habsburkové – domovem i v českých zemích, státní zámky Ploskovic, Zákupy & Konopiště

TURISTICKÁ VIZITKA® CZ 380 2



www.wander-book.com

416 749 092 www.zamek-ploskovic.cz

GPS: 50°33'35"N, 14°12'03"E

Zámek Ploskovic

Vrcholně barokní zámek, bývalé císařské letní sídlo Ferdinanda I. Habsburského

ČSŽ

TURISTICKÁ VIZITKA® CZ 194 2



www.wander-book.com

Obklopen parkem a francouzskou zahradou

487 857 278 www.zamek-zakupy.cz

GPS: 50°41'14"N, 14°38'38"E

Zámek Zákupy

Habsburský zámek s luxusně zařízenými pokoji, jež připomínají letní pobyty císaře Ferdinanda Dobrotivého

MK

TURISTICKÁ VIZITKA® CZ 79



www.wander-book.com

Obklopen parkem a francouzskou zahradou

317 721 366 www.zamek-konopiste.cz

GPS: 49°46'47"N, 14°39'22"E

Zámek Konopiště

Původní gotický hrad ze 13. st., přestavěný na sídlo následníka rakousko-uherského trůnu Fr. F. d'Este

Foto: Rudolf Ropek www.foto-ropek.cz

S

DĚKUJI ZA POZORNOST